

Критерії відбору аудіотекстів для навчання майбутніх перекладачів англomовного аудіювання в умовах заочної форми навчання

Анотація. У статті розглядаються основні і допоміжні критерії відбору аудіотекстів для навчання майбутніх перекладачів англomовного аудіювання в умовах заочної форми навчання. Розкрито поняття аудіотексту і валідності навчального аудіотексту. Спираючись на результати проведеного емпіричного дослідження, проаналізовано особливості таких жанрів, визначених програмою для сприйняття і розуміння майбутніми перекладачами другого року навчання: інтерв'ю, новин, оголошень, коротких наукових текстів (уривків лекцій). Автором представлено результати відбору англomовних сайтів та подкастів.

Ключові слова: критерії відбору, аудіотекст, майбутні перекладачі, заочна форма навчання, жанри, англomовні сайти і подкасти.

Мартыненко Е. Е.

Київський національний лінгвістический університет

Критерии отбора аудиотекстов для обучения будущих переводчиков англomовному аудированию в условиях заочной формы обучения

Аннотация. В статье рассматриваются основные и вспомогательные критерии отбора аудиотекстов для обучения будущих переводчиков англomовному аудированию в условиях заочной формы обучения. Раскрыто понятие аудиотекста и валидности учебного аудиотекста. На основе результатов эмпирического исследования проанализированы особенности таких жанров, определенных программой для восприятия и понимания будущими переводчиками второго года обучения: интервью, новостей, объявлений, коротких научных текстов (отрывков лекций). Автором представлены результаты отбора англomовных сайтов и подкастов.

Ключевые слова: критерии отбора, аудиотекст, будущие переводчики, заочная форма обучения, жанры, англomовные сайты и подкасты.

Martynenko O.

Kyiv National Linguistic University

Audiotexts' selection criteria for teaching correspondence future Interpreters listening comprehension in English

Abstract. Introduction. The importance of defining appropriate audiotexts' selection criteria for teaching correspondence future interpreters listening comprehension in English is significant. The link between the accurately selected listening materials and the students' final comprehension of the contents of the audiotexts has been established. The study of the basic materials for the Translators/Interpreters' Department for "English as First Foreign Language" has proved that it is a challenge for the second-year future interpreters to select the educational listening comprehension materials for their individual

preparation individually. **Purpose.** To research and define audiotexts' selection criteria for teaching correspondence future interpreters listening comprehension in English.

Methods. Empirical research, study of the scientific publications, sites and podcasts for developing listening comprehension skills, analysis of the topics, functions and listening skills of the Curriculum for English language development in universities and institutes, study of the basic materials for the Translators/Interpreters' Department for "English as First Foreign Language" were used to define the audiotexts' selection criteria for teaching correspondence future interpreters listening comprehension in English.

Results. The suggested criteria comprise primary and secondary components. Among the primary components are structural, lexical, phraseological, grammatical, functional authenticity, compliance with the students' English language level program requirements, and genre correspondence. The secondary components of the audiotexts criteria for future interpreters cover novelty and motivation criterion, open source Internet criterion, cultural authenticity, phonetic and acoustic peculiarities, and reaction authenticity criterion. According to the basic materials for the Translators/Interpreters' Department for "English as First Foreign Language" for future interpreters of the second year, such genres of audiotexts as interviews, announcements, news and lectures are predominant. In particular, the analyzed peculiarities of the interview show that usage of social, gender, age-related, race, geographic, and ethnic standards complicate the listening comprehension process for future interpreters. Consequently, linguistic distinctive features and phonetic perceptive characteristics should be taken into account. Listening to the news involves comprehending a few topics at the same time. Standard clichés, specific terms and expressions, Passive Voice, infinitive and gerund clauses characterize the news as a genre. When listening to the announcements, the future interpreters' attention should be focused on the specific details, followed by the anticipation of the further piece of the audiomessage. The background information on the topic, individual research done by the students is the key to the successful listening comprehension of lectures. The ability to perceive the audiolectures and make notes is based on the trained memory; The most important parts of the lecture are given at the beginning and end of the speech, which is characterized by its logical structure, main and secondary messages, and the conclusion. **Conclusion.** Scientific research has shown that selection of audiotexts' of different genres, defined by the Curriculum for teaching correspondence future interpreters, should be done with the help of modern podcasts and specialized listening comprehension sites.

Keywords: listening comprehension in English, genres of audio texts, future interpreters, correspondence education.

Постановка проблеми. Навчання майбутніх перекладачів англомовного аудіювання в умовах заочної форми навчання можливе у разі вирішення проблеми відбору, обробки й організації навчального аудитивного матеріалу. Важливість правильно визначених критеріїв відбору навчального матеріалу пояснюється також науково підтвердженою залежністю між доцільно підібраними аудіотекстами та кінцевим результатом сприймання і розумінням почутого повідомлення студентами [18, с. 82].

Більшість завдань для індивідуального опрацювання студентами, які навчаються на заочному відділенні, спрямованих на розвиток умінь аудіювання, передбачає самостійний пошук навчального аудитивного матеріалу студентами та роботу з відібраними аудіотекстами з різних інформаційних джерел. Для студентів другого року навчання заочної форми таке завдання є складним і створює певні труднощі в об'єктивній оцінці та відборі необхідних для прослуховування аудіоповідомлень. Розроблені нами критерії відбору аудіотекстів для навчання майбутніх перекладачів англомовного аудіювання в умовах заочної форми навчання допоможуть викладачам і їхнім студентам правильно підбирати навчальні аудіо- та відеозаписи для формування навичок і розвитку вмінь аудіювання, а також ефективніше здійснювати навчання аудіювання та імітувати занурення у природне англомовне середовище.

Отож, **проблема** відбору аудіотекстів для навчання майбутніх перекладачів англомовного аудіювання в умовах заочної форми навчання є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що в наукових наукових роботах М. Андервуд, Дж. Браун, І. О. Гончар, Е. Литтлджона, С. Ріксона, О. Л. Федорової, Н. Л. Федотової, І. І. Халеевої, Дж. Юла та інших досліджено проблему відбору матеріалів для навчання аудіювання англійською мовою. Зокрема, критерії і процедура відбору різних видів аудіотекстів для навчання студентів інтенсивно досліджуються такими науковцями, як Н. В. Базіна [1] (визначено принципи і критерії відбору автентичних відеоматеріалів для формування і розвитку вмінь аудіовізуальної рецепції), І. А. Басова [3] (відібрано критерії і параметри оцінювання кінцевого продукту реферування тексту, що звучить), О. Ю. Бочкарьова [6] (узагальнено критерії відбору аудитивного матеріалу для навчання майбутніх учителів англійської мови), Р. І. Вікович [7] (відібрано матеріали для навчання студентів мовних спеціальностей аудіювання англомовних теленовін), М. І. Заболотна [10] (розроблено критерії відбору репортажів для навчання аудіювання старшокласників в умовах профільного навчання), Н. М. Мекеко [12] (відібрано мовний матеріал для студентів заочної форми навчання та способи його подачі на занятті), О. В. Старо-

стенко [17] (конкретизовано критерії відбору текстового матеріалу для організації навчання аудіювання).

Мета статті полягає у розробці критеріїв відбору аудіотекстів для навчання майбутніх перекладачів англомовного аудіювання в умовах заочної форми навчання.

Основні результати дослідження. Під “*критеріями відбору*”, слідом за Н. Ф. Бориско [5], розуміємо головні ознаки, відповідно до яких відбувається якісна і кількісна оцінка текстового матеріалу з подальшим використанням чи невикористанням його як навчального матеріалу. Враховуючи вимоги чинної Програми з англійської мови для університетів й інститутів і робочої програми дисципліни [15; 16], у межах нашого дослідження під “*критеріями відбору*” розуміємо якісні та кількісні ознаки аудіотекстів різних жанрів: інтерв'ю, новин, оголошень, коротких текстів наукового характеру, за якими визначатимемо їхню придатність чи непридатність для використання у навчанні аудіювання майбутніх перекладачів заочної форми навчання.

Критерії відбору аудіотекстів для навчання майбутніх перекладачів покликані зосередити увагу викладача на валідних аудіотекстах (термін І. О. Гончар), тобто таких, які доцільно використовувати для навчання саме аудіювання. Під *валідністю навчального аудіотексту* (наш термін) ми розуміємо адекватність аудіоповідомлення поставленим викладачем цілям аудіювання, яких мають досягти майбутні перекладачі в процесі прослуховування. Валідні для навчання аудіотексти є автентичними, якісно записаними аудіоповідомленнями, які відповідають рівню володіння іноземною мовою студентами та ступеню навчання, мають відповідні жанрові характеристики, співвідносяться з програмною тематикою та стимулюють рефлексію слухачів, що особливо важливо для студентів заочної форми навчання [8, с. 87].

Проаналізувавши доробки різних учених, ми виокремили **основні** і **допоміжні** критерії відбору аудіотекстів для навчання майбутніх перекладачів англомовного аудіювання в умовах заочної форми навчання. До **основних критеріїв** відбору аудіотекстів для майбутніх перекладачів належать критерії: *автентичності (структурна, лексико-фразеологічна, граматична і функціональна), відповідності програмним вимогам щодо рівня володіння іноземною мовою, жанрової співвіднесеності аудіотекстів з вимогами робочої навчальної програми. Допоміжними критеріями* відбору аудіотекстів для майбутніх перекладачів у межах нашого дослідження є критерії: *новизни і мотиваційної цінності, доступності джерела в Інтернет-мережі, культурологічної автентичності аудіоповідомлень, урахування фонетичних й акустичних особливостей аудіотексту, реактивної автентичності аудіотекстів.*

Розподіл визначених критеріїв на основні і допоміжні не випадковий. До основних ми віднесли ті, які є вирішальними при відборі аудіотекстів для майбутніх перекладачів, недотримання яких ускладнює, заважає чи унеможливує процес сприйняття аудіоповідомлень майбутніми перекладачами заочної форми навчання. Допоміжні критерії відбору аудіотекстів у межах нашого дослідження доповнюють ті вимоги до аудіотекстів, які висувуються основними.

Розглянемо кожний із основних і допоміжних критеріїв окремо. *Критерій автентичності* є головним серед основних критеріїв, які ми виділили для відбору аудіотекстів для майбутніх перекладачів. Автентичні тексти для аудіювання є реальними, неадаптованими продуктами мовленнєвої діяльності носіїв мови, запозиченими з оригінальних джерел, створеними носіями мови й не призначеними для навчальних цілей. Лише за умови збереження особливостей і характеристик оригінального аудіотексту майбутні перекладачі зможуть оцінити, наскільки важким для розуміння є для них автентичний аудіоматеріал з певної теми і, відповідно, працюватимуть над подоланням тих труднощів, які ускладнюють розуміння автентичного аудіотексту.

Розвиток умінь аудіовізуальної рецепції майбутніх перекладачів відбувається ефективно за рахунок включення у зміст навчання майбутніх перекладачів автентичних аудіо- та відеоматеріалів. У межах нашого наукового дослідження автентичними матеріалами є телевізійні і радіопрोगрами, відеофільми, вистави, новини, репортажі тощо. Саме прослуховування автентичного аудіовізуального матеріалу сприятиме надолуженню прогалин у професійній підготовці майбутніх перекладачів з аудіювання.

Навчальний *аудіотекст* є автентичним дискурсом, тобто текстом, який розглядають у аспекті подій і який виступає компонентом взаємодії людей. *Аудіоповідомлення*, як основна одиниця організації навчального матеріалу, як текст, призначений для смислового сприйняття на слух і формування умінь іншомовного спілкування, логічно і семантично поєднує слова і речення в понадфразові єдності. Майбутні перекладачі сприймають почуте аудіоповідомлення на двох рівнях: логіко-смислового, який передбачає врахування способу викладення думок, і паралінгвістичному, зосередженому на швидкості мовлення, інтонації мовців. Дискурсивно аудіотекст характеризується *структурною, лексико-фразеологічною, граматичною і функціональною автентичністю*. *Структурно* автентичні аудіотексти характеризуються логічною, змістовою, лексико-граматичною, комунікативною та формальною цілісністю [14, с. 2]. Важливу інформативну роль у структурно автентичних текстах відіграє заголовок, який налаштовує студентів на свідоме сприймання аудіотексту, створюючи сприятливі умови для прогнозування.

Для майбутніх перекладачів прослуховування аудіотекстів, яким притаманна *лексико-фразеологічна автентичність*, є необхідним, що зумовлено професійною потребою студентів. Відбираючи тексти для аудіювання, необхідно зважати на лексичне різноманіття, яке реалізується за допомогою сталих виразів, характерних для англійської мови, специфічних термінів, колоквиалізмів, жаргонізмів, сленгу, звуконаслідування, вигуків, заповнювачів пауз, емоційно-оціночних прикметників, фразеологізмів, які передають національну специфіку мови, надають текстам виразності, самобутності, експресивності. Саме прослуховування автентичних аудіотекстів допомагає майбутнім перекладачам ознайомитися і вчитися розпізнавати на слух широко вживані, проте, зазвичай, складні для розуміння англійські фразеологічні звороти, прислів'я, приказки, без яких усне мовлення втрачає свою природність. Найважливішим критерієм відбору автентичної лексичної одиниці вважають частотність виразів, слів у мові [14, с. 7].

При відборі аудіотекстів ключовою вимогою є рівномірний розподіл нових лексичних одиниць по всьому аудіотексту, відсутність їх концентрації в одному абзаці. Аналізуючи у процесі відбору аудіотексти з точки зору лексичної автентичності, слід зважати на насиченість тексту омонімами, синонімами, антонімами, полісеміотичними структурами, велика кількість яких стане перешкодою для адекватного розуміння повідомлення студентами. Водночас слід уникати аудіотекстів, в яких незнайома для студентів лексика звучить на початку тексту, оскільки за цих умов можливість розвитку мовної здогадки за контекстом зводиться до мінімуму.

Грамматична автентичність аудіотекстів для прослуховування майбутніми перекладачами передбачає використання граматичних структур, властивих певній мові, наприклад, вживання герундіальних, інфінітивних зворотів, використання заперечення, інверсії, яка надає емоційного забарвлення висловлюванню. Систематичне прослуховування автентичних аудіотекстів сприяє зниженню міжмовної інтерференції, допомагає уникнути помилок під час аудіювання та своєчасно здійснювати самокорекцію [14, с. 8].

Урахування *лексико-фразеологічної і граматичної автентичності* при відборі навчальних аудіотекстів є запорукою успішного розуміння змісту повідомлення студентами. Наукові розвідки вчених доводять, що незначна кількість незнайомих неключових лексичних одиниць і граматичних структур у тексті (від 2 до 5%) не заважає сприйманню інформації, проте може вплинути на глибину розуміння тексту [9, с. 229].

Наступною складовою автентичності є *функціональність*, яку визначають як природність відбору лінгвістичних засобів з метою вирішення мовленнєвої задачі. Важливою властивістю аудіотекстів для про-

слухування майбутніми перекладачами є оптимальне використання засобів думки в певній ситуації. Вживання недоречних слів, виразів робить сприймання усного мовлення неоднозначним для студентів. Для професійної діяльності перекладача функціональна автентичність відіграє важливу роль, оскільки володіння знаннями лінгвістичних засобів, характерних різним стилям мовлення, значно полегшує сприймання і розуміння мовця. Наприклад, еліптичність, вживання скорочених форм характерні для розмовного стилю, поширеною формою якого є діалог і полілог, розгорнутість висловлювань, послідовність викладення матеріалу, насиченість термінами, власними іменами, притаманні для наукового стилю, одним із жанрів якого є лекція [14, с. 9-10]. Різноманітні лінгвістичні засоби додають мовленню виразності, емоційного забарвлення та викликають інтерес у слухача.

Другим критерієм відбору аудіотекстів для майбутніх перекладачів ми виділяємо *критерій відповідності програмним вимогам щодо рівня володіння іноземною мовою*. Мовний матеріал таких аудіотекстів повинен розкривати специфічну для студентів другого року навчання тематику, відповідати рівню B2.1 і, водночас, перевищувати рівень аудитивних навичок студентів заради подальшого розвитку вмінь аудіювання. Майбутні перекладачі другого року навчання рівня B2.1 можуть сприймати і розуміти усне мовлення, породжене одним або кількома мовцями, а саме: об'ємні висловлювання, лекції, більшість теленовін, програм про поточні події, фільми літературною нормативною мовою, стежити за складною аргументацією з тематики “Засоби масової інформації”, “Театр”, “Медицина і здоров'я”. Майбутні перекладачі прослуховують аудіотексти з метою зрозуміти зміст, отримати спеціальну інформацію, детально зрозуміти фрагмент мовлення носіїв мови чи записів мовлення [15, с. 61-66]. Відібрані аудіотексти для студентів другого року навчання повинні відрізнятися адекватною структурою висловлювання, помірним вживанням ідіоматичних висловлювань, легким фоновим шумом, при цьому бути складними у змістовому та лінгвістичному планах, оформленими відповідно до нормативної вимови, містити складні лінії аргументації за умови, що тема знайома [11, с. 110-112].

Останнім основним критерієм відбору аудіотекстів для майбутніх перекладачів, від якого залежить успішність аудіювання як виду мовленнєвої діяльності, ми називаємо *критерій жанрової співвіднесеності аудіотекстів з вимогами робочої навчальної програми*. Відповідно до Робочих програм навчальної дисципліни “Практичний курс основної іноземної мови” (англійська) п'яти ВНЗ України: Житомирського державного університету імені Івана Франка, Київського національного лінгвістичного університету, Національного технічного університету України

“Київський політехнічний інститут”, Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, для майбутніх перекладачів другого року навчання прослуховування аудіотекстів таких жанрів, як *інтерв'ю, новини, оголошення, короткі наукові тексти (уривки лекцій)*, є пріоритетним. Згідно з Програмою [16], тривалість аудіофрагментів, які представляють різноманітні зразки акцентів літературної англійської мови, не повинна перевищувати 3-4-х хвилин. Аналіз особливостей жанрів, визначених для розуміння майбутніми перекладачами другого року навчання, засвідчив, що *інтерв'ю*, як жанр, є надзвичайно поширеною формою викладу аудитивного матеріалу. Інтерв'ю характеризуються використанням різноманітних соціальних, гендерних, вікових, расових, географічних і етнічних форм мови. Сприйняття на слух інформації, поданої в інтерв'ю, ускладнюється відмінністю вищезгаданих складників від стандартних. Успішному сприйняттю аудіотекстів жанру інтерв'ю передують тривалі за часом підготовчий етап, який передбачає виконання вправ. Пропонуючи прослуховувати автентичні тексти-інтерв'ю, важливо враховувати мовленнєві особливості тексту, особливості сприйняття іншомовного мовлення і розуміння смислової основи тексту.

Для тексту *новин* притаманне охоплення одночасно декількох тем і підтем, формальна мова яких насичена стандартними кліше, термінами і виразами, притаманними тому чи іншому суспільству. Аудіотексти для прослуховування майбутніми перекладачами характеризуються використанням пасивних конструкцій, інвертованих речень, інфінітивних і герундіальних зворотів, простих поширених та складнопідрядних речень з підрядними часу і місця, відсутністю наказового та умовного способів, домінуючим використанням Past Simple, Present Simple [7, с. 43]. Зважання студентами на вищезазначені типові характеристики новинних повідомлень під час аудіювання полегшує процес сприйняття і розуміння новин.

Для майбутніх перекладачів другого року навчання аудіювання *оголошень* на конкретні та абстрактні теми полягає у вмінні вилучати необхідну інформацію з аудіотексту (голосові повідомлення, анонси новин, початок і кінець вистави, зустрічі чи збори, запрошення зайти до кабінету лікаря). Сприймаючи на слух оголошення, мовлення яких нормативне [11, с. 110-112], майбутні перекладачі повинні з першого разу зрозуміти і усвідомити коротке повідомлення, насичене цифровими даними, власними назвами тощо. Аудіотекст оголошень не повинен містити надлишкових слів, фраз, оскільки кожне слово оголошення несе відповідне інформативне навантаження, тому є важливим і необхідним. Для майбутніх перекладачів успішне пошукове аудіювання, мета якого

почути конкретні дані, є результатом розвинутого мовленнєвого слуху, вміння прогнозувати інформацію аудіотексту та здійснювати швидко внутрішнє проговорення щойно почутої інформації.

Сприймаючи на слух *короткі наукові тексти (уривки лекцій)*, для майбутніх перекладачів важливо враховувати попередньо набуті знання, тобто зважати на фонову інформацію, якою може слугувати попередньо виконана домашня робота з певної теми, самостійне дослідження теми студентами, спеціально відібраний і опрацьований навчальний матеріал. Слухаючи лекції/уривки лекції, майбутні перекладачі повинні вміти фіксувати почуту інформацію в скороченій, згорнутій формі. Розуміння навчальної лекції залежить від вміння відбирати головну інформацію, переформулювати її в згорнутому вигляді, утримувати в пам'яті слуховий образ слова, пам'ятати початок речення, прогнозувати чи випереджати сприйняття з метою передбачення кінця слова, фрази чи висловлювання. Інформативне навантаження навчальних аудіолекцій повинно розподілятися з урахуванням такого правила: найкраще сприймається інформація на початку лекції і в кінці. Чітка логічна побудова навчального матеріалу аудіолекції, тобто суворе розмежування основної, деталізуючої інформації і висновку, є необхідною вимогою до аудіотексту цього жанру. Перехід від однієї смислової частини лекції до іншої повинен супроводжуватися орієнтовними сигналами лектора: риторичними запитаннями, які сприймаються на слух легше, ніж речення, заголовками підтем, словами-зв'язками, метою яких є виділення фундаментальних понять. Відбираючи аудитивний матеріал лекцій, слід пам'ятати про дотримання у тексті балансу надлишкової інформації, недостатня кількість якої ускладнює сприймання лекції студентами, а великий її відсоток уповільнює темп запису лекції і орієнтацію в основному і додатковому матеріалі. Перефразовані лектором речення, які розкривають навчальний матеріал лекції за допомогою різних мовленнєвих засобів, є складним матеріалом для сприйняття студентами. Лекційний матеріал також характеризується обмеженою, невеликою кількістю прикладів, які точно розкривають суть поняття, явища [19]. Звукові дослідження аудіолекцій доводять, що низхідний тон лектора надає викладу матеріалу категоричності та констатації, часте вживання логічного наголосу та підйом інтонації виділяють важливу інформацію, допомагають уникнути монотонності, емоційно забарвлюють подачу лекційного матеріалу. Щодо паузації, слід відмітити, що паузи між окремими словами є причиною менш ефективного сприймання лекції. Натомість, варто зважати на паузацію між синтагмами всередині речення та між основними, новими для студентів поняттями, таким чином підкреслюючи важливість матері-

алу [13, с. 118]. Беручи до уваги те, що зорова опора значно підвищує ступінь сприйняття і розуміння лекційного матеріалу, аудіоматеріал зазначеного жанру ми рекомендуємо підкріплювати графічними, ілюстративними записами, що можливо здійснювати за умов відбору відеоматеріалів. Саме тому перевага має надаватися насамперед відеолекціям.

Розглянемо **допоміжні критерії** відбору аудіотекстів для майбутніх перекладачів, першим з яких в межах нашого дослідження є критерій *новизни і мотиваційної цінності* (термін О. В. Бирюк [4]). Створюючи автентичне аудіоповідомлення, автори намагаються викликати природний інтерес у слухача, зацікавити реципієнта новими фактами, подіями відповідно до особливостей та інтересів цільової аудиторії. Слідом за І. О. Гончар, ми наголошуємо на тому, що аудитивний матеріал, підібраний викладачем, повинен зацікавити студентів, викликаючи бажання слухати і думати [8, с. 88]. Водночас, особливістю сприйняття майбутніми перекладачами кожного наступного аудіоповідомлення є новизна, неповторність і оригінальність. Тому сприйняття і розуміння змісту аудіозаписів може щоразу супроводжуватися інформаційним перенавантаженням, тривогою студентів не зрозуміти почуте до кінця, невпевненістю в аудитивних навичках і вміннях, мовних знаннях.

Для майбутніх перекладачів заочної форми навчання важко переоцінити роль мотивації, яка часто слугує рушійною силою в оволодінні знаннями студентами. Найкращими мотиваційними стимулами для слухачів є цікавий контент аудіотексту, суб'єктивне усвідомлення того, що аудіоповідомлення зрозуміле, а також зв'язок навчального матеріалу для аудіювання з реальними життєвими ситуаціями, в яких майбутні перекладачі ймовірно опиняться у майбутньому.

Під час наукових розвідок Д. Бел, Г. Кук, П. Каррел, Дж. Філіпс, Р. Алтман доведено зв'язок між фоновими знаннями студентів з певної проблематики та успішністю сприйняття нової інформації. Отже, досягти мотиваційної цінності можна через подачу нової лексичної інформації на фоні вже відомої. Тому для глибшого розуміння кожного наступного аудіотексту ми рекомендуємо студентам систематично вправлятися в аудіюванні, вчитися ефективно використовувати інформацію раніше прослуханих повідомлень для встановлення зв'язків із наступним аудіотекстом, постійно поширювати свій кругозір, прослуховуючи аудіозаписи різної тематики, розширювати знання про навколишній світ, задовольняючи пізнавальну потребу отримання нових знань з різних галузей.

Виходячи з того, що застосування інноваційних технологій сприяє мотивації мовленнєвої діяльності майбутніх перекладачів та підвищенню їхньої

пізнавальної активності [18, с. 81], процедура відбору аудіотекстів для навчання майбутніх перекладачів англомовного аудіювання в умовах заочної форми навчання включає аналіз і обґрунтований відбір Інтернет-ресурсів для навчання аудіювання. Тому ми виділяємо *критерій доступності джерела в Інтернет-мережі*, згідно з яким навчальний аудіоматеріал для майбутніх перекладачів перебуває у вільному доступі в мережі Інтернет, відбирається і використовується без порушення авторських прав на провідних Інтернет-сайтах та подкастах (від. англ. iPod+broadcast). Подкастами називають 5-10-хвилинні цифрові записи радіо- чи телепрограм, які транслюються через протокол RSS та легко завантажуються зі всесвітньої мережі Інтернет. Наукові погляди іноземних дослідників свідчать про те, що академічна успішність груп студентів, які навчалися за допомогою лекцій-подкастів, значно вища порівняно з успішністю тих студентів, які традиційно слухали лектора в аудиторії. Повторення студентами аудитивного матеріалу подкастів за допомогою пауз, тобто можливість керувати аудіо-/відеозаписом за допомогою пауз, допомагає студентам сприймати аудитивний матеріал дозовано, що є передумовою усвідомленого аудіювання усного тексту з метою наступного перекладу.

Для студентів заочної форми навчання ми виділяємо такі переваги використання подкастів: загальнодоступність, можливість використання у зручний для аудіювання час, різноманітність навчального матеріалу, включаючи особливості використання мовленнєвих кліше і автентичних зразків мовлення спікерів з різними акцентами. До того ж, використовуючи аудіоматеріали подкастів, які поживляють навчальний процес і сприяють використанню англійської мови у професійній діяльності, майбутні перекладачі заочної форми навчання отримують більше можливостей для навчання у зручний для них час.

Серед труднощів використання подкастів, які демотивують студентів, ми виділяємо обмежений доступ до швидкісного Інтернету, великий вибір подкастів та різноманіття аудитивного матеріалу в них, що робить процес відбору необхідної інформації складним та неоднозначним, необхідність обов'язкової реєстрації на певних сайтах, відсутність транскрипту до аудіо- та відеозаписів.

Розглянемо критерій *культурологічної автентичності аудіоповідомлень*, характерною ознакою якого є наявність лексичних одиниць з національно-культурною семантикою. Реалії побуту і світського життя, географічні назви, назви традиційних страв, назви захворювань, від яких страждає місцеве населення, газет і журналів, які вони читають, одягу, який носять, яскраво відбивають особливості культури і життя носіїв англійської мови. Беручи до уваги те, що не будь-яка інформація може сприйматися однозначно,

майбутні перекладачі повинні бути готовими до розуміння різного роду повідомлень, адекватно сприймаючи соціокультурні і країнознавчі знання і трансформуючи їх у мову перекладу. Наявність соціокультурної інформації, пов'язаної з рідною культурою, додає патріотичної цінності аудіотексту, несе виховну і освітню цінність для майбутніх перекладачів [7, с. 79]. Отже, навчання аудіювання майбутніх перекладачів можливе лише за умови використання оригінальних матеріалів із життя носіїв мови або створених з урахуванням особливостей їхньої культури і менталітету відповідно до мовленнєвих норм.

Основою *критерію урахування фонетичних й акустичних особливостей аудіотексту*, Р. І. Вікович [7, с. 80], є особливості вимови та просодичних характеристик мовлення, яке майбутні перекладачі сприймають на слух. Особливо важливим для студентів є розпізнавання аудіоповідомлення крізь зовнішні звукові подразники: шум транспорту, дзвінки телефону, музику, діалект, індивідуальні та гендерні особливості пред'явлення мови (чоловік, жінка, діти), артикуляційні особливості мовців, такі як дикція, дефекти мовлення, тембр. Відповідно до вимог Програми [15] аудіотексти повинні бути тривалістю не більше 3-4-х хвилин, записані носіями мови різного тембру, представлятися в нормальному темпі, містити природні шумові подразники і відповідати вимогам вимови сучасної англійської мови.

Використання окличних речень, вигуків, риторичних підсилювальних конструкцій, оцінювальних слів, розділових запитань тощо зумовлюють виділення *критерію реактивної автентичності аудіотекстів*. Згідно з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти, для майбутніх перекладачів у професійній діяльності необхідність визначати настрій, тон мовця, його погляди і ставлення до предмета розмови є не менш важливою, ніж вміння розуміти зміст інформації. Студенти розпізнаватимуть різний характер вираження думок мовців: спокійний, збентежений, розчарований, засмучений, радісний, агресивний тощо. Відповідно, вміння адекватно сприймати почуте емоційно-забарвлене повідомлення з наступним адекватним відтворенням такого повідомлення іншою мовою, зберігаючи при цьому характер вихідного тексту, є важливим для студентів, які здобувають професію перекладача. Представимо викладене у табл. 1.

Спираючись на викладене вище, ми виділяємо такі Інтернет-сайти і подкасти, як джерела відбору аудитивного матеріалу для навчання аудіювання майбутніх перекладачів другого року навчання в умовах заочної форми навчання. Представимо результати відбору провідних англомовних Інтернет-сайтів та подкастів, профілюючою діяльністю яких є навчання аудіювання, в табл. 2.

Таблиця 1

Критерії відбору аудіотекстів для навчання майбутніх перекладачів англомовного аудіювання в умовах заочної форми навчання

Основні критерії	Допоміжні критерії
1. автентичності а) структурної б) лексико-фразеологічної в) граматичної г) функціональної	1. новизни і мотиваційної цінності
2. відповідності програмним вимогам щодо рівня володіння іноземною мовою	2. доступності джерела в Інтернет-мережі
3. жанрової співвіднесеності аудіотекстів з вимогами робочої навчальної програми	3. культурологічної автентичності аудіоповідомлень
	4. урахування фонетичних й акустичних особливостей аудіотексту
	5. реактивної автентичності аудіотекстів

Таблиця 2

Критерії відбору аудіотекстів для навчання майбутніх перекладачів англомовного аудіювання в умовах заочної форми навчання

Назва Інтернет-ресурсу	Електронна адреса Інтернет-ресурсу
BBC 6 minute English	http://www.bbc.co.uk/worldservice/learningenglish/general/sixminute/
BBC Podcasts	http://www.bbc.co.uk/podcasts
BBC Skillswise	http://www.bbc.co.uk/skillswise/game/en35spec-game-listening-to-voicemail
BBC Україна	http://www.bbc.com/ukrainian/learning_english
British Council Listen and Watch	http://learnenglish.britishcouncil.org/en/listen-and-watch
China 232	http://www.china232.com/
CNN	http://edition.cnn.com/
Digital Trends	http://www.digitaltrends.com/
English Club	https://www.englishclub.com/
ESL pod	http://www.eslpod.com/website/index_new.html
Breaking News English	http://breakingnewsenglish.com/multi-speed-listening.html
Business English Pod	http://www.businessenglishpod.com/
One Stop English	http://www.onestopenglish.com/
LinkEngPark	http://linkengpark.com/
Listen to English	http://www.listen-to-english.com/
Nifter.com	http://www.nifter.com/sound_effects_answering_machine_messages.htm
The White House	https://www.whitehouse.gov/
VOA Learning English (American English)	http://learningenglish.voanews.com/
YouTube	https://www.youtube.com/

Висновки і перспективи подальших розвідок. У процесі відбору аудіотекстів для навчання майбутніх перекладачів англомовного аудіювання в умовах заочної форми навчання необхідно враховувати характеристики різних жанрів аудіотекстів, визначених для прослуховування майбутніми перекладачами другого року навчання: для відбору аудіотекстів жанру інтерв'ю зважати на соціальні, гендерні, вікові,

расові, географічні й етнічні форми мови, мовленнєві особливості тексту; підбираючи тексти для аудіювання новин, враховувати їхню формальну мову, граматичні особливості повідомлень новинного жанру; зважати на відсутність надлишкової інформації у тексті оголошень; враховувати тематику і логічну побудову лекційного матеріалу у підготовчій самостійній роботі майбутніх перекладачів, контролювати наявність головної інформації на початку і в кінці лекції, надаючи перевагу відеолекціям через наявність паралінгвістичних і кінетичних засобів.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у відборі навчальних текстів для навчання майбутніх перекладачів англомовного аудіювання в умовах заочної форми і розробці відповідної підсистеми вправ для формування англомовної компетентності в аудіюванні інтерв'ю, новин, оголошень, лекцій у межах тематики, передбаченої робочою програмою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базина Н. В. Социокультурные аспекты формирования аудиовизуальных умений в условиях изучения немецкого языка как второго иностранного : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Базина Наталья Владимировна. – М., 2015. – 30 с.
2. Балтіна О. Б. Подкасти як засіб вивчення та викладання англійської мови [Електронний ресурс]. / О. Б. Балтіна. – Режим доступу: <http://ea.donntu.org:8080/jspui/bitstream/123456789/1702/1/Baltina%20Olena%20-%20Podkasty%20jak%20zasib%20vyvchennia%20ta%20vykladannia%20anglijskoi%20movy.pdf>
3. Басова І. А. Методические основы обучения письменному реферированию аудиотекстов в профильных языковых вузах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Басова Ирина Анатоліівна — М., 2015. — 23 с.
4. Бирюк О. В. Методика формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів у навчанні читання англомовних публіцистичних текстів: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Бирюк Ольга Василівна - К., 2005. – 196.
5. Бориско Н. Ф. Концепция учебно-методического комплекса для практической языковой подготовки учителей немецкого языка (на материале интенсивного обучения): Монография / Наталья Федоровна Бориско. – К. : Изд. центр КГЛУ, 1999. – 268 с.
6. Бочкарьова О. Ю. Методика навчання майбутніх учителів англійської мови професійно спрямованого аудіювання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 "Теорія та методика навчання: германські мови" / Бочкарьова Олена Юріївна. – К., 2007. – 26 с.
7. Вікович Р. І. Методика навчання студентів мовних спеціальностей аудіювання англомовних теленовин : дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Вікович Роксоляна Ігорівна. " К., 2010. " 359 с.
8. Гончар І. А. Модель обучения аудированию иноязычного текста / И. А. Гончар // Мир русского слова. – 2010. – № 1. – С. 86–92.
9. Елухина Н. В. Основные трудности аудирования и пути их преодоления / Н. В. Елухина // Общая методика обучения иностранным языкам: [Хрестоматія] / [Сост. А. А. Леонтьев]. – М. : Рус. яз., 1991. – С. 226–238.
10. Заболотна М. І. Методика навчання аудіювання англомовних публіцистичних текстів старшокласників в умовах профільного навчання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Заболотна Марина Ігорівна. – К., 2013. – 243 с.
11. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти:

- вивчення, викладання, оцінювання / [науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва]. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
12. Мекеко Н. М. Теорія і практика заочного обучения іностранным языку : дис. ... доктора. пед. наук : 13.00.02 / Мекеко Наталия Михайловна. – М., 2009. – 417 с.
 13. Мотина Е. И. Язык и специальность: лингвометодические основы обучения русскому языку студентов-нефилологов. / Екатерина Ивановна Мотина. – М. : Русский язык, 1983. – 170 с.
 14. Носонович Е. В. Параметры аутентичного учебного текста / Елена Носонович, Радислав Мильруд // Иностранные языки в школе. – 1999. – № 1. – С. 11–18.
 15. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект [Коллектив авт.: С. Ю. Николаева, М. І. Соловей, Ю. В. Головач та ін.]. – Вінниця, "Нова книга", 2001. – 247 с.
 16. Робоча програма з англійської мови для студентів II курсу за напрямом підготовки 6.020303 Філологія (Переклад (англійська)). – КНЛУ. 30.06. 2015 р. – 18 с.
 17. Старостенко О. В. Развитие аудитивных умін російської мови в англомовах студентів негуманітарних спеціальностей : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 "Теорія та методика навчання (російська мова)" / Старостенко Ольга Валеріївна. – Херсон, 2008. – 23 с.
 18. Федотова Н. Л. Обучение аудированию [Электронный ресурс]. / Н. Л. Федотова // Издательство "Златоуст" Раздел 7. Обучение аудированию. – С. 78–85. – Режим доступа: http://www.zlat.spb.ru/CatalogImages/File/pdf/chapters/metodika_prepodavaniya_chapter.pdf — Загл. с экрана
 19. Якубаева К. С. О трудностях аудирования учебной лекции. [Электронный ресурс] / К. С. Якубаева, З. А. Касымова // G-Global — 2015. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://group-global.org/ru/publication/24515-o-trudnostyah-audirovaniya-uchebnoy-lekcii> — Назва з екрану.
- dlja prakticheskojazykovoj podgotovki uchitelej nemeckogo jazyka (na materiale intensivnogo obuchenija): Monografija / Natal'ja Fedorovna Borisko. – K. : Izd. centr KGLU, 1999. – 268 s.
6. Bochkar'ova O. Ju. Metodika navchannja majbutnih uchiteliv anglijs'koї movi profesijno sprjamovanogo audijuvannja : avtoref. dis. na zdobuttja nauk. stupenja kan. ped. nauk : spec. 13.00.02 "Teorija ta metodika navchannja: germans'ki movi" / Bochkar'ova Olena Juriiivna. – K., 2007. – 26 s.
 7. Vikovich R. I. Metodika navchannja studentiv movnih special'nostej audijuvannja anglomovnih telenovin : dis. kand. ped. nauk : 13.00.02 / Vikovich Roksoljana Igorivna. – K., 2010. – 359 s.
 8. Gonchar I. A. Model' obuchenija audirovaniju inozajychnogo teksta / I. A. Gonchar // Mir russkogo slova. – 2010. – № 1. – S. 86–92.
 9. Eluhina N. V. Osnovnye trudnosti audirovanija i puti ih preodolenija / N. V. Eluhina // Obshhaja metodika obuchenija inostrannym jazykam: [Hrestomatija] / [Sost. A. A. Leont'ev]. – M. : Rus. jaz., 1991. – S. 226–238.
 10. Zabolotna M. I. Metodika navchannja audijuvannja anglomovnih publicistichnih tekstiv starshoklasnikov v umovah profil'nogo navchannja : dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Zabolotna Marina Igorivna. – K., 2013. – 243 s.
 11. Zagal'noevropejs'ki Rekomendacii z movnoї osviti: vivchennja, vikladannja, ocinjuvannja / [naukovij redaktor ukraїns'kogo vidannja doktor ped. nauk, prof. S. Ju. Nikolaeva]. – K. : Lenvit, 2003. – 273 s.
 12. Mekeko N. M. Teorija i praktika zaocznego obuchenija inostrannomu jazyku : dis. ... doktora. ped. nauk : 13.00.02 / Mekeko Natalija Mihajlovna. – M., 2009. – 417 s.
 13. Motina E. I. Jazyk i special'nost': lingvometodicheskie osnovy obuchenija russkomu jazyku studentov-nefilologov. / Ekaterina Ivanovna Motina. – M. : Russkij jazyk, 1983. – 170 s.
 14. Nosonovich E. V. Parametry auitentichnogo uchebnogo teksta / Elena Nosonovich, Radislav Mil'rud // Inostrannye jazyki v shkole. – 1999. – № 1. – S. 11–18.
 15. Programa z anglijs'koї movi dlja universitetiv / institutiv (p'jatorichnij kurs navchannja): Proekt [Kolektiv avt.: S. Ju. Nikolaeva, M. І. Solovej, Ju. V. Golovach ta in.]. – Vinnicja, "Nova kniga", 2001. – 247 s.
 16. Robocha programa z anglijs'koї movi dlja studentiv II kursu za naprjamom pidgotovki 6.020303 Filologija (Pereklad (anglijs'ka)). – KNLU. 30.06. 2015 r. – 18 s.
 17. Starostenko O. V. Rozvitok auditivnih umin' rosij's'koї movi v anglomovnih studentiv negumanitarnih special'nostej : avtoref. dis. na zdobuttja nauk. stupenja kand. ped. nauk : spec. 13.00.02 "Teorija ta metodika navchannja (rosij's'ka mova)" / Starostenko Ol'ga Valeriivna. – Herson, 2008. – 23 s.
 18. Fedotova N. L. Obuchenie audirovaniju [Elektronnij resurs]. / N. L. Fedotova // Izdatel'stvo "Zlatoust" Razdel 7. Obuchenie audirovaniju. – S. 78–85. – Rezhim dostupa: http://www.zlat.spb.ru/CatalogImages/File/pdf/chapters/metodika_prepodavaniya_chapter.pdf — Zagl. s jekrana.
 19. Jakubaeva K. S. O trudnostjah audirovanija uchebnoj lekcii. [Elektronnij resurs] / K. S. Jakubaeva, Z. A. Kasymova // G-Global — 2015. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupa: <http://group-global.org/ru/publication/24515-o-trudnostyah-audirovaniya-uchebnoy-lekcii> — Nazva z ekrana.

REFERENCES

1. Bazina N. V. Sociokul'turnye aspekty formirovanija audiovizual'nyh umenij v uslovijah izuchenija nemeckogo jazyka kak vtorigo inostrannogo : avtorefe. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Bazina Natal'ja Vladimirovna. – M., 2015. – 30 s.
2. Baltina O. B. Podkasti jak zasib vivchennja ta vikladannja anglijs'koї movi [Elektronnij resurs]. / O. B. Baltina. – Rezhim dostupu: <http://ea.donntu.org:8080/jspui/bitstream/123456789/1702/1/Baltina%20Olena%20-%20Podkasty%20jak%20zasib%20vyvchennja%20ta%20vykladannja%20anglijskoi%20movy.pdf>
3. Basova I. A. Metodicheskie osnovy obuchenija pis'mennomu referirovaniju audiotekstov v profil'nyh jazykovyh vuzah : avtoref. dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Basova Irina Anatoliivna — M., 2015. — 23 s.
4. Birjuk O. V. Metodika formuvannja sociokul'turnoї kompetencii majbutnih uchiteliv u navchanni chitannja anglomovnih publicistichnih tekstiv: dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Birjuk Ol'ga Vasilivna - K., 2005. - 196.
5. Borisko N. F. Konceptcija uchebno-metodicheskogo kompleksa

Отримано 04.05.2016

"When people talk, listen completely. Most people never listen." Ernest Hemingway

"Most people do not listen with the intent to understand; they listen with the intent to reply." Stephen R. Covey, *The 7 Habits of Highly Effective People: Powerful Lessons in Personal Change*

"There's a lot of difference between listening and hearing." G.K. Chesterton

"The word 'listen' contains the same letters as the word 'silent'." Alfred Brendel